

Úřad vlády České republiky

Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny



Zápis z jednání Výboru pro vzdělávání Romů

zahájení: pondělí 24. 2. 2020, 11:00 hod.

místo konání: **Vladislavova 4, Praha 1, zasedací místnost Fórum**

Přítomni: Albert Gwendolyn, B.A., Cibulková Andrea, Mgr., MBA, Červeňáková Lada, Mgr., Grenarová Renée, PaedDr., Ph.D. et Ph.D., Gulová Lenka, Mgr., Ph.D., Kaleja Martin, doc. PhDr. et PhDr., Ph.D., Köttnerová Renáta, PhDr., Nyklová Eva, Ing., Šaldová Kateřina, Mgr., Šotolová Eva, doc. PaedDr., Ph.D., Zapletalová Jana, PhDr.

Omluveni: Fremlová Lucie, Ph.D., Horváthová Martina, Bc., Macků Lucie, Mgr., Pernica Horáčková Jana, Mgr.,

Přizvaní hosté: Blažková Ivana, Mgr. (MŠMT), Husák Jan, Mgr. (MŠMT)

Oddělení kanceláře RZVRM a sekretariátu RVNM: Juhásová Marianna, Mgr., Jůnová Klára, Mgr.

Ad) Přivítání a zahájení jednání

Předseda Výboru pro vzdělávání Romů (dále jen „Výbor“) zahájil první jednání Výboru a přivítal přítomné členy, včetně hostky Mgr. Kláry Jůnové, vedoucí Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „kancelář RVZRM“). Na jednání byli přizvaní také zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), kteří potvrdili účast k bodu programu *Novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů*. Dále předseda představil program jednání, proti kterému nikdo z účastníků neměl námítky.

Program:

- Informace z jednání RVZRM a z proběhlých akcí a plán činností na následné období
- Novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Prezentace koordinátorů 3 pracovních skupin k stavu prací na úkolu ke zkvalitnění vzdělávání romských dětí
- Projekty Masarykovy univerzity na podporu vzdělávání uchazečů a studentů Romů
- Různé (Aktuality z projektu INSCHOOL)



Ad) Informace z jednání RVZRM a z proběhlých akcí a plán činností na následující období

Předseda seznámil přítomné s tím, že svolané jednání, kterého se členové již ukončené agendy PS pro oblast vzdělávání Romů aktuálně účastní, je legitimně vázáno na znění statutu RVZRM, které počítá se situací s tzv. přechodným obdobím, kdy již ukončena agenda platformy řeší agendu nově ustanovené platformy s její dosavadní členskou základnou. Následně požádal vedoucí kanceláře RVZRM, aby informovala v této věci přítomné a objasnila okolnosti, týkající se jmenování.

Vedoucí Mgr. Jůnová informovala o zasedání RVZRM ze dne 3. února 2020, jehož výsledkem je mimo jiné zřízení Výboru a schválení jeho statutu. Tímto usnesením došlo ke zrušení činnosti Pracovní skupiny pro oblast vzdělávání Romů (dále jen „PS“). Statut Výboru byl účastníkům zaslán předem. Podle statutu je maximální počet členů Výboru 21, přičemž mezi členy jsou zástupci orgánů státní správy a dalších veřejných institucí, členové RVZRM a zástupci odborné veřejnosti. Členové Výboru jsou jmenováni předsedou RVZRM, v případě institucionálních členů na základě nominace příslušné instituce. Kancelář RVZRM zajistí nominaci předsedy, místopředsedy a členů Výboru.

Na zasedání RVZRM se dále projednal bod Revize rámcových vzdělávacích programů základních a středních škol a začlenění dějin Romů do výuky dějepisu a občanské výchovy, který navrhla ředitelka Muzea romské kultury. RVZRM schválila usnesení, ve kterém doporučuje MŠMT, aby začlenilo dějiny a kulturu Romů do rámcových vzdělávacích programů všech oborů vzdělávání v základním a středním školství, a aby při plnění tohoto úkolu spolupracovalo s Výborem a ředitelkou Muzea romské kultury.

Vedoucí kanceláře RVZRM upozornila přítomné členy na možnost zasílání relevantních informací ke kompletizaci Zprávy o stavu romské menšiny za rok 2019 v oblasti vzdělávání. Podklady mohou zasílat elektronicky ve formátu .doc/.docx (MS Word) na e-mail tajemnice Výboru: juhasova.marianna@vlada.cz, a to do konce března.

Předseda Výboru následně projednal s přítomnými otázku jejich zájmu o členství ve Výboru a ozřejmil ve spolupráci s tajemnicí otázku jmenování nových členů - zástupců za předmětné instituce. Dále objasnil situaci přizvaných hostů k účasti na prezenčním jednání Výboru. Vzhledem k limitu počtu členů Výboru předseda některým členům již ukončené činnosti PS nabídne možnost účasti v roli hosta. Nově se tajemnice Výboru stane řádnou členkou jmenovanou za Odbor lidských práv a ochrany menšin ÚV ČR a místopředsedkyní na návrh předsedy bude členka Mgr. A. Cibulková, MBA. Proti tomuto návrhu nebyly žádné námítky.

A. Cibulková informovala o účasti na 18. zasedání Monitorovacího výboru OP VVV ze dne 09. 12. 2019 a účasti na jednání Plánovací komise OP VVV ze dne 08. 11. 2019. Dle vyhodnocení Šablon II bylo podpořeno 6 340 projektů s celkovou alokací 6 180 mil. Kč, kterých se zúčastnilo 3 994 mateřských škol a 3 479 základních škol. Mezi nejvíce volené šablony patřil školní asistent (mateřské školy), doučování žáků (základní školy), projektový den ve škole a projektový den mimo školu (mateřské i základní školy). Nový Operační program JAK s logem labyrintu, bude cílit na podporu rozvoje otevřené a vzdělané společnosti založené na znalostech a dovednostech, rovných příležitostech a rozvíjející potenciál



každého jednotlivce a na soudržnosti. K návrhu OP JAK uplatnil předseda Výboru připomínky, které MŠMT částečně zapracovalo. Dále A. Cibulková představila dva moduly vzdělávacích seminářů pro pedagogy a pedagogické pracovníky s názvem *Základy romistiky pro pedagogické pracovníky a Vybrané aspekty vzdělávání romských žáků a studentů*. Moduly vznikly v rámci projektu Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem, implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání. R. Köttnerová doporučuje podobné obsahové vzdělávání také pro další pomáhající profese, zejména pak sociálním pracovníkům nebo pracovníkům v sociálních službách. Předseda Výboru informoval o možnosti vznesení požadavku směrem k MPSV, které tyto profese zaštiťuje.

R. Köttnerová dále informovala o účasti na konferenci Kanceláře veřejného ochránce práv *Neznalost jazyka neomlouvá!*? Konference byla primárně zacílena na děti cizinců ze III. zemí (mimo EU). Opomenuty byly děti pocházející ze Slovenska, zejména děti s mateřským jazykem romštinou a druhým jazykem slovenštinou. Ze zkušeností členky Výboru tyto děti nejsou často vnímány jako cizinci, a proto nedosáhnou na podporu z dotačního programu MŠMT na podporu cizinců podle § 20 školského zákona. Další skupinou, která nedosahuje na podporu výuky českého jazyka, jsou romské děti – občané ČR navracející se z Velké Británie. Pozitivní roli by zde mohl sehrát NPI ČR, který převzal po NIDV gesci podpory cizinců. Na krajské úrovni by mohl zmapovat ve spolupráci s dalšími aktéry nejen počet těchto dětí, ale i jejich specifické potřeby (kombinace jazykové bariery a sociálního vyloučení) a reflektovat potřebu podpory pedagogických pracovníků. Dále R. Köttnerová zdůraznila, že u žáků cizinců na středních školách je pravděpodobnost, že studium řádně nedokončí až dvakrát vyšší než u českých žáků. Předseda se dotázal, zda v rámci konferenčního setkání zaznělo to, že praxe v terénu ukazuje na situaci, kdy romští žáci přicházející ze Slovenska nejsou kompetentními osobami vnímáni jako žáci – cizinci, a tudíž ani není ve vztahu k nim uplatněn nárok na čerpání vyšší finanční alokace. Referující jeho interpretaci potvrdila. Na příštím jednání dle návrhu předsedy tento bod bude projednán za účasti zástupce NPI ČR. Bylo navrženo, aby MŠMT zrevidovalo existující situaci a adekvátně informovalo školy a školská zařízení prostřednictvím jasného metodického sdělení.

K. Šaldová informovala o připravovaném projektu Amnesty International a Fora pro lidská práva, který se zaměří na systematický metodicky podložený sběr dat z terénu o situaci ve vzdělávání. Projekt začne v březnu 2020. Účastníkům jednání byla nabídnuta možnost spolupráce a pravděpodobně v květnu budou kontaktováni s podrobnějšími informacemi.

Ad) Novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Předseda přivítal zástupce MŠMT a uvedl bod jednání. Novela školského zákona, která byla předložena do meziresortního připomínkového řízení, kromě jiného navrhuje změny:

- Informovaný souhlas zákonných zástupců se bude požadovat pouze u podpůrných opatření, která významným způsobem zasahují do podmínek, průběhu nebo výsledků vzdělávání poskytovaného školou nebo školským zařízením.



- Nevyjádření se zákonného zástupce k písemnému doporučení školy/školského zařízení, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení (dále jen „ŠPZ“), do 30 dnů od doručení, bude považováno za souhlas s poskytnutím poradenské pomoci ŠPZ. V tomto případě bude možné zajistit poradenskou pomoc ŠPZ konkrétnímu dítěti přímo na škole/ve školském zařízení.
- Škola/školské zařízení bude informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), pokud zákonný zástupce ve zjevném rozporu se zájmem dítěte odmítne vyhledat pomoc ŠPZ, nebo pokud odmítne vzdělávání žáka na základě doporučení ŠPZ. OSPOD bude následně školu/školské zařízení informovat do 3 měsíců, jestli bude uplatňovat opatření sociálně-právní ochrany dětí.

Zástupkyně MŠMT uvedla, že cílem novely je optimalizovat nastavení poskytování podpůrných opatření. Výčet podpůrných opatření, která významným způsobem zasahují do podmínek/průběhu/výsledků vzdělávání, bude stanoven vyhláškou MŠMT č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Tu začne připravovat ředitel předškolního, základního, základního uměleckého a speciálního vzdělávání teprve po vypořádání připomínek k novele zákona a schválení finální podoby zákona. Novelizovaný zákon by pak měl platit od 1.9.2021.

U významných opatření se předpokládá informovaný souhlas zákonného zástupce, kdežto u méně významných opatření bude zákonný zástupce pouze informován. Pokud bude chtít škola například nějaká méně významná opatření doplnit k již existujícím opatřením uvedeným v doporučení ze ŠPZ, může tak učinit bez souhlasu zákonného zástupce. Za poskytování poradenských služeb ve škole zodpovídá ředitel školy. V praxi další podpůrná opatření navrhuje školní poradenské pracoviště, které zpravidla tvoří školní psycholog nebo školní speciální pedagog, výchovný poradce a školní metodik prevence. Předseda upozornil na nepřipravenost nejen výchovných poradců v této oblasti, na což reagovala zástupkyně MŠMT, že je možné podat podnět na revizi kurikula specializačního studia výchovných poradců.

Další diskuze se týkala 30 denní lhůty pro vyjádření zákonného zástupce k doporučení školy k vyšetření dítěte ve ŠPZ. Účastníci argumentovali, že rodiče často nerozumí oficiálním dokumentům nebo kvůli časté migraci se toto doporučení školy k rodičům nemusí vůbec dostat, s čím navrhovaná úprava nepočítá. Zároveň účastníci diskuse navrhli, ať je důraz přesunut na prevenci, kdy se bude klást větší důraz na výchovnou komisi a daná věc řešit jako případová konference, do které by OSPOD vstupoval se svou klíčovou preventivní rolí. Na to reagovala zástupkyně MŠMT, že už teď se předpokládá, že škola bude tyto nástroje využívat ještě před odesláním doporučení zákonným zástupcům s 30 denní lhůtou. Zároveň připustila možnost doplnění opatření zaměřených na práci s rodiči, např. ohledně informovaného souhlasu. Ze strany přítomných členů byla dále kritizována nejasnost ohledně technického zajištění diagnostiky dítěte ve škole pracovníkem ŠPZ, nepřesné definice školských zařízení v navrhované novele nebo absence rodiče u diagnostiky a věcná i procedurální korektnost celého diagnostického schématu.



A. Cibulková se zeptala na využití jednotných pravidel pro poradenské služby, které vznikly v rámci projektu KIPR. Zástupkyně MŠMT uvedla, že pravidla budou ještě podrobena revizi a následně zveřejněna na webu MŠMT jako metodický materiál pro ŠPZ, ale ještě není jasné, kdy.

Předseda připomněl zástupkyni MŠMT, že na posledním jednání zástupce MŠMT přislíbil zaslat výčet změn, které byly zapracovány v rámci dotačního programu na podporu romských středoškoláků. Tento výčet předseda ani tajemnice dosud neobdrželi.

Ad) Prezentace koordinátorů 3 pracovních skupin k stavu prací na úkolu ke zkvalitnění vzdělávání romských dětí

Prezentace představili dva koordinátoři – předseda a L. Červeňáková. Tématem prezentace L. Červeňákové bylo *školní vzdělávání dětí a žáků*. V rámci prezentace upozornila na problémy, které se týkají předškolního a základního vzdělávání a načrtla návrhy opatření. V případě předškolního vzdělávání identifikovala problémy v nastavení spádovosti nebo přístupu rodičů. Ve vztahu k základnímu vzdělávání uvedla jako hlavní problém segregaci, nedostatky v inkluzivním vzdělávání a problémy spjaté se sčítáním romských žáků. Na obsahu prezentace se spolupodílely G. Albert, A. Cibulková a E. Nyklová.

Předseda se ve své prezentaci věnoval tématu *vysokoškolského vzdělávání*, specificky *reflexi stavu školské vzdělávací politiky v systému terciárního vzdělávání se zaměřením na uchazeče o studium, na studenty a na studium romistických/romologických základů v různých formách vzdělávání*. Objasnil návaznost na Strategii vzdělávací politiky ČR do 2030 a na další klíčové dokumenty národní úrovně, včetně provázanosti s dokumenty EU a OP VVV/JAK. Zdůraznil a zdůvodnil kategorizaci čtyř oblastí, na které se jeho téma zaměřuje. Poděkoval zejména E. Šotolové, která se na přípravě jeho prezentace podílela.

Účastníci byli předsedou vyzváni, aby zasílali oběma koordinátorům návrhy opatření/aktivit/výstupů s příklady a s jejich zdůvodněním k oběma tématům, a to prostřednictvím vytvořené tabulky, kterou členové obdrží v elektronické podobě.

Prezentace Ing. Nyklové a jejího tématu po domluvě byla přesunuta na příští jednání.

**Ad) Projekty Masarykovy univerzity na podporu vzdělávání uchazečů a studentů Romů
Různé**

A stejně tak s ohledem na časové kapacity další body programu, zejména téma L. Gulové a G. Albert s jejich souhlasem byly přesunuty do programu příštího setkání. Jeho termín bude řešen jako obvykle elektronickým hlasováním, které zajistí tajemnice Výboru.



Do programu příštího jednání byla zahrnuta informace o další fázi zpracování tématu L. Červeňákové a předsedy.

Zpracovala: Mgr. Marianna Juhásová, *tajemnice*

Za správnost: doc. PhDr. et PhDr. Martin Kaleja, Ph.D., *předseda*